

Innst. O. nr. 105

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra justiskomiteen

Ot.prp. nr. 78 (2002-2003)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i straffeloven mv. (straffebud mot korrupsjon)

Til Odelstinget

1. HOVEDINNHOLDET I PROPOSISJONEN

Sammendrag

Justisdepartementet fremmer forslag om nye alminnelige og skjerpede straffebestemmelser mot korrupsjon. Lovforslaget i proposisjonen omfatter også såkalt påvirkningshandel.

Europarådets strafferettslige konvensjon mot korrupsjon 27. januar 1999 (Europarådskonvensjonen) ble undertegnet av Norge samme dag. Gjennom ratifikasjon av denne konvensjonen forplikter statene seg til å ha effektive, forholdsmessige og forebyggende straffesanksjoner mot korrupsjon som er begått av eller overfor nasjonale og utenlandske offentlige tjenestemenn og medlemmer av offentlige forsamlinger som utøver lovgivnings- eller forvaltningsmyndighet, tjenestemenn og andre ansatte i mellomstatlige organisasjoner, medlemmer av internasjonale parlamentarikerforsamlinger og dommere og tjenestemenn ved internasjonale domstoler. Konvensjonen retter seg også mot korrupsjon i privat næringsvirksomhet.

Europarådskonvensjonen pålegger statene å ha straffebestemmelser mot utilbørlig påvirkningshandel i offentlig sektor. Det er også vedtatt en tilleggsprotokoll til Europarådskonvensjonen, som utvider konvensjonens virkeområde til også å omfatte korrupsjon som begås av eller i forhold til norske og utenlandske voldgiftsdommere, meddommere og jurymedlemmer.

Gjeldende norsk straffelovgivning kommer på enkelte punkter til kort i forhold til de krav som stilles

i Europarådskonvensjonen og tilleggsprotokollen. Dagens lovverk preges dessuten av tilsynelatende ubegrunnede forskjeller i straffbarhetsvilkår og strafferammer for korrupsjon i henholdsvis offentlig og privat sektor. Departementet foreslår i proposisjonen de tilpasninger som er nødvendige for å gjennomføre konvensjonen og tilleggsprotokollen i norsk rett. Departementets forslag går på flere sentrale punkter lenger enn det konvensjonen krever.

Departementet foreslår at en alminnelig straffebestemmelse mot korrupsjon tas inn i straffeloven som ny § 276 a. Bestemmelsen retter seg mot både aktiv og passiv korrupsjon. Forslaget skiller ikke mellom korrupsjon i offentlig og privat sektor.

Grov korrupsjon er behandlet i forslaget til ny straffeloven § 276 b.

Departementet foreslår en egen bestemmelse (ny straffeloven § 276 c) mot påvirkningshandel. Ved dette åpnes det for å straffe personer som er eller hevder å være i stand til å påvirke en annens utføring av stilling, verv eller oppdrag (påvirkningsagenter), og som forsøker å utnytte denne posisjonen ved å kreve eller motta utilbørlige fordeler (passiv påvirkningshandel).

Videre foreslår departementet i proposisjonen en øvre strafferamme på bøter eller fengsel inntil tre år ved simpel korrupsjon og påvirkningshandel. Ved grov korrupsjon foreslås en øvre strafferamme på fengsel inntil ti år.

Departementets forslag innebærer at det åpnes for kommunikasjonsavlytting ved mistanke om grov korrupsjon.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anne Helen Rui, Ola Røtvei og Bernt Egil Torp, fra Høyre, Carsten

Dybevig, lederen Trond Helleland og Linda Cathrine Hofstad, fra Framskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og André Kvakkestad, fra Kristelig Folkeparti, Geir Øystein Andersen og Einar Holstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Inga Marte Thorkildsen, viser til at korrupsjon er samfunnsskadelig, og utgjør etter komiteens mening en trussel mot rettsstaten, demokratiet, menneskerettighetene og den sosiale rettferdighet. Komiteen mener også at korrupsjon kan hindre økonomisk utvikling og virke konkurransevridende. Det er derfor viktig at korrupsjon effektivt og aktivt bekjempes, både nasjonalt og internasjonalt.

I dag har norsk straffelovgivning få bestemmelser som retter seg direkte mot korrupsjon. Komiteen ser at endringer i straffeloven er nødvendig som tiltak for å bekjempe korrupsjon.

Mellomstatlig samarbeid og tiltak for å bekjempe korrupsjon er høyt prioritert internasjonalt. Komiteen vil derfor at Norge følger opp sine forpliktelser om tiltak mot korrupsjon i henhold til konvensjoner inngått med OECD, Europarådet og FN. Det er etter komiteens syn viktig at vi på nasjonalt nivå har et regelverk som klart angir hva som er straffbar korrupsjon. Komiteen ønsker at Norge skal være et foregangsland innen kampen mot korrupsjon på alle nivå, og at vårt lovverk på området kan være normdannende internasjonalt.

Komiteen har merket seg at Regjeringen har iverksatt et særskilt anti-korrupsjonsarbeid, og at dette arbeidet blant annet utføres gjennom arbeid i OECD og FN.

Forslaget om en alminnelig straffebestemmelse mot korrupsjon fikk bred støtte i høringen, og komiteen har merket seg dette. Komiteen er enig med flertallet av høringsinstansene i at det ikke er grunn til å videreføre skillet mellom korrupsjon i offentlig og privat sektor. Korrupsjonshandlinger i private forhold kan være like straffverdige og utgjøre et like stort problem som korrupsjon i offentlig sektor. Effektive straffebestemmelser på området er viktig for å opprettholde tilliten til det private nærings- og organisasjonsliv, samt for å sikre rettferdige konkurranseforhold.

Videre har komiteen merket seg at lovforslaget vil gjøre det enklere å utarbeide statistikk over forekomsten av korrupsjon i Norge, noe som er viktig med tanke på allmenn opplysning og for å kunne sammenligne kriminalitetsutviklingen med andre land.

2. BAKGRUNNEN FOR FORSLAGET

Departementet ga Straffelovrådet i brev 28. september 2000 i oppdrag å utrede hvilke tilpasninger som er nødvendige i norsk rett for å kunne ratifisere Europarådskonvensjonen. Mandatet åpnet for at rådet også kunne foreslå andre strafferettslige og prosessuelle regelendringer, dersom utredningsarbeidet avdekket et behov for slike endringer.

Straffelovrådet avga sin utredning 18. desember 2002. Utredningen er trykt som NOU 2002: 22 En alminnelig straffebestemmelse mot korrupsjon.

Justisdepartementet sendte 19. desember 2002 Straffelovrådets utredning på høring til en rekke instanser.

3. OVERSIKT OVER GJELDENE RETT

Norsk straffelovgivning inneholder i dag ingen generell straffebestemmelse mot korrupsjon. De viktigste straffehjemlene rettet mot korrupsjon i offentlige forhold finnes i straffeloven §§ 112 og 113, som retter seg mot passiv korrupsjon, og i § 128, som gjelder aktiv korrupsjon. I praksis er det gjerne bestemmelsene om utroskap i straffeloven som brukes ved strafforfølgning av korrupsjon i privat sektor. Andre bestemmelser som setter straff for korrupsjon i tilknytning til privat virksomhet, finnes i straffeloven og markedsføringsloven. Straffebud som gjelder korrupsjon eller korrupsjonsliknende forhold finnes også ellers i straffeloven, aksjelovene, legemiddel-loven og legemiddelforskriften.

Straffeloven har bestemmelser om foretaksstraff i kapittel 3 a. Etter straffeloven "kan" et foretak straffes dersom et straffebud er overtrådt av noen som har handlet på vegne av foretaket. Det beror på et skjønn fra påtalemyndighetens og domstolenes side om foretaksstraff bør anvendes i den enkelte sak.

4. BEHOVET FOR LOVENDRINGER SOM FØLGE AV EUROPARÅDSKONVENSJONEN OG TILLEGGSPROTOKOLLEN

I kapittel 4 i proposisjonen er det gjort rede for de av Europarådskonvensjonens bestemmelser som har størst betydning for lovforslaget som fremmes i proposisjonen. Forpliktelsene etter konvensjonen og tilleggsprotokollen er sammenholdt med gjeldende norsk straffelovgivning, med sikte på å avdekke behovet for lovendringer. Etter departementets syn er behovet for lovendringer noe større enn Straffelovrådet konkluderer med etter sin gjennomgåelse av Europarådskonvensjonen, se NOU 2002:2.

5. GENERELT OM BEHOVET FOR OG UTFORMINGEN AV EN ELLER FLERE NYE STRAFFEBESTEMMELSER MOT KORRUPSJON

Sammendrag

Straffelovrådet konkluderer i sin utredning med at det mest hensiktsmessige vil være å regulere alle spørsmål om straffansvar for korrupsjon samlet i en ny generell bestemmelse. Europarådskonvensjonen gjør det under enhver omstendighet nødvendig med en total omredigering av regelverket på dette området. Straffelovrådet kan ikke se at det er grunn til å videreføre skillet mellom korrupsjon i offentlig og privat sektor som preger gjeldende straffelovgivning, og foreslår at en ny alminnelig straffebestemmelse utformes med sikte på å ramme både aktive og passive korrupsjonshandlinger. Grensen mot straffri opptrøden foreslås trukket ved at forslaget bare rammer fordelere som kan karakteriseres som "utilbørlige".

Bortsett fra Hordaland statsadvokatembeter har ingen av de øvrige høringsinstansene innvendinger mot forslaget om å erstatte de eksisterende straffebudene mot korrupsjon med en generell straffebestemmelse mot aktiv og passiv korrupsjon i både offentlig og privat sektor.

Departementet stiller seg bak forslaget om å erstatte de eksisterende straffebudene mot korrupsjon med en generell bestemmelse. Gjeldende norsk straffelovgivning kommer i flere relasjoner til kort i forhold til de krav som stilles i Europarådskonvensjonen og tilleggsprotokollen. Flere av de eksisterende straffebestemmelsene mot korrupsjon reiser vanskelige tolkningsproblemer. Dagens regelverk preges dessuten av til dels store forskjeller i straffbarhetsvilkår og strafferammer, som det ofte kan være vanskelig å se begrunnelsen for. Departementet har derfor kommet til at en gjennomføring av konvensjonen i norsk rett bør skje samlet gjennom en eller flere nye bestemmelser, og ikke gjennom en revisjon av eksisterende straffebestemmelser. Utover å innebære en hensiktsmessig forenkling av regelverket, vil en eller flere mer generelle straffebestemmelser også gjøre det enklere å utarbeide statistiske oversikter over antallet korrupsjonssaker som etterforskes i Norge.

Departementets forslag til straffeloven § 276 a er, i likhet med Europarådskonvensjonen, basert på en vid definisjon av korrupsjonsbegrepet, og forslaget går i flere relasjoner lenger enn konvensjonen krever i å sette straff for korruperte handlinger. Dette gjelder særlig i forhold til korrupsjon i privat sektor. Også i forhold til korrupsjon i offentlig virksomhet går forslaget på enkelte punkter lenger enn Europarådskonvensjonen. Etter departementets forslag vil det blant annet være straffbart å gi eller motta en utilbørlig belønning for en allerede utført handling eller unnlattelse.

Departementets lovforslag er utformet på en noe annen måte enn Straffelovrådets. Forskjellene mellom departementets og Straffelovrådets forslag er i hovedsak motivert av lovtekniske hensyn. Den viktigste realitetsforskjellen ligger i at departementet har utarbeidet et forslag til ny straffeloven § 276 c, som retter seg spesielt mot utilbørlig påvirkningshandel.

Korrupsjon i privat sektor

Fraværet av effektive straffebud spesielt rettet mot korrupsjon i privat sektor, har medført at strafforfølgning av slik korrupsjon i hovedsak har skjedd etter bestemmelsene om utroskap i straffeloven. En del klart straffverdige korrupsjonshandlinger faller utenfor disse bestemmelsene. Særlig uheldig er det at verken den aktive eller den passive bestikker kan dømmes for utroskap dersom det ikke kan utelukkes at den passive bestikker trodde at disposisjonen var til fordel også for sin arbeids- eller oppdragsgiver.

Departementet mener det er ønskelig å ha like effektive strafferettslige virkemidler mot korrupsjon i privat sektor som i offentlig sektor, og legger derfor opp til en felles strafferettslig regulering av korrupsjon i offentlige og private forhold. Effektive straffebestemmelser er viktig for å opprettholde tilliten til det private nærings- og organisasjonsliv, samt for å sikre rettfærdige konkurransevilkår. Til dette kommer at skillet mellom offentlig og privat virksomhet ikke lenger er så klart som det en gang var.

Europarådskonvensjonen åpner på noen punkter for at straffebud mot korrupsjon i privat sektor kan gis et snevrere anvendelsesområde enn tilsvarende bestemmelser i offentlig sektor. Blant annet åpner konvensjonen for at straffebud mot korrupsjon i privat sektor kan begrenses til å gjelde korrupsjon begått "under utøvelse av næringsvirksomhet". Videre åpner konvensjonen for at man ved korrupsjon i privat sektor kan stille som vilkår for straff at den passive bestikker har påtatt seg å opptre pliktstridig.

I den grad det vil være behov for å trekke en noe annen grense mot straffrie handlinger i privat sektor enn i det offentlige, er det etter departementets mening naturlig at dette heller skjer i tilknytning til praktiseringen av utilbørlighetskravet. Forslaget til ny straffeloven § 276 b åpner også for at det ved vurderingen av om korrupsjonen er grov, kan legges vekt på om handlingen er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann. Til dette kommer at domstolene vil kunne ta høyde for eventuelle forskjeller i straffverdigheten i tilknytning til straffutmålingen i den enkelte sak.

Bestikkelsen må ha skjedd i anledning av stilling, verv eller oppdrag

Selv om de bruker ulike formuleringer, baserer både Europarådskonvensjonen og Straffelovrådets

forslag seg på at en utilbørlig fordel må ha sammenheng med den passive bestikkers stilling, verv eller oppdrag. Ingen av høringsinstansene har gått imot en slik avgrensning. Også departementets lovutkast er derfor avgrenset på denne måten.

Begrepet "stilling, verv eller oppdrag" favner vidt, og er ment å omfatte alle tenkelige stillingsformer, verv og oppdragsforhold for offentlige og private arbeids- og oppdragsgivere. Etter departementets forslag er det uten betydning om stillingen, vervet eller oppdraget utøves i Norge eller i utlandet, jf. § 276 a annet ledd.

Etter departementets forslag er det tilstrekkelig at bestikkelsen har skjedd "i anledning av" den passive bestikkers stilling, verv eller oppdrag. Både den aktive og den passive bestikker kan derfor straffes, selv om den sistnevnte ikke kunne ha handlet på noen annen måte innenfor rammen av gjeldende lov og regelverk. Straff etter departementets forslag til ny straffeloven § 276 a kan også idømmes selv om det må legges til grunn at bestikkelsen rent faktisk ikke har påvirket den passive bestikkers utførelse av stillingen, vervet eller oppdraget.

Når den aktive bestikker gir noen en utilbørlig fordel i anledning av vedkommendes stilling, verv eller oppdrag, skyldes dette normalt et ønske om å oppnå noe for seg eller andre. I Straffelovrådets utkast til ny § 276 a annet ledd legges det opp til at den aktive bestikker bare kan straffes hvor bestikkelsen er gitt, tilbudt eller lovet noen "for å oppnå en ytelse for seg eller andre". Departementet anser det ikke nødvendig å innta et slikt krav i bestemmelsens ordlyd. På denne måten gjøres det klart at også rene tilfeller av "smøring" omfattes av straffebudet, dersom vilkårene for øvrig er oppfylt.

Et krav om at den aktive bestikker må gi eller tilby en bestikkelse "for å oppnå en ytelse for seg eller andre" er også egnet til å skape tvil om det kan reageres med straff overfor en utilbørlig belønning av noe den passive bestikker allerede har gjort eller unnlatt å gjøre. Departementet oppfatter slike etterfølgende belønninger som klart straffverdige, og ønsker å gjøre det klart at lovforslaget rammer alle utilbørlige fordeler som har sammenheng med den passive bestikkers stilling, verv eller oppdrag, uten hensyn til om fordelene ytes først etter at vedkommende har handlet eller unnlatt å handle på en måte som den aktive bestikker verdsetter. Også bevisshensyn taler for å utforme straffebudet på en måte som gjør at slike handlinger omfattes. Selv om en person utvilsomt har mottatt en utilbørlig fordel i anledning av sin stilling, et verv eller et oppdrag, kan det ofte være vanskelig å fremskaffe bevis for at det forelå et løfte eller et krav om dette allerede før vedkommende utførte sin motytelse. Ved den løsning som nå er valgt, vil det ikke være nødvendig å bevise eksistensen av et slikt forutgåen-

de krav eller løfte. Det er tilstrekkelig å bevise at den passive bestikker mottar fordelene i kraft av stillingen, vervet eller oppdraget.

Nærmere om utilbørlighetsvurderingen

Departementet deler Straffelovrådets og flertallet av høringsinstansenes oppfatning om at grensen mot straffrie handlinger bør trekkes ved hjelp av et utilbørlighetskriterium. Dette er en rettslig standard, hvis nærmere innhold må fastlegges av domstolene.

Departementet ser at det kan reises innvendinger mot at det ikke angis mer presist når en handling er straffbar, og at den foreslåtte bestemmelsen vil kunne reise vanskelige avgrensningsspørsmål i grenseområdet mellom utilbørlige og andre fordeler. Departementet har likevel kommet til at den foreslåtte utformingen er den mest hensiktsmessige.

Det må avgjøres konkret i hver enkelt sak om en fordel er å betrakte som utilbørlig eller ikke. Departementet deler i utgangspunktet Straffelovrådets oppfatning om at det må foreligge et klart klanderverdig forhold for at bestemmelsen skal komme til anvendelse. Etter departementets oppfatning bør utilbørlighetsterskelen likevel ikke legges så høyt at handlinger som fanges opp av de eksisterende straffehjemlene i straffeloven ikke gir grunnlag for straff etter straffeloven § 276 a. Disse bestemmelsene foreslås derfor opphevet.

Lovforslaget retter seg også mot utilbørlige fordeler som ikke har en selvstendig økonomisk verdi, som for eksempel seksuelle tjenester. Dersom fordelene har en økonomisk verdi, vil denne verdien utgjøre et naturlig utgangspunkt for utilbørlighetsvurderingen. Mindre verdifulle gaver og andre fordeler som det vil stride mot den alminnelige rettsbevissthet å kriminalisere, er ikke å anse som utilbørlige.

Ytelsens formål er av betydning. Ved utilbørlighetsvurderingen må det også tas hensyn til hvilken stilling eller posisjon giver og mottaker har. Dersom mottakeren av en gave har informert sin arbeids- eller oppdragsgiver om gaven, må den som regel aksepteres som tilbørlig.

Generelt må offentlige tjenestemenn finne seg i å være underlagt en strengere norm enn personer som arbeider i privat virksomhet. I privat sektor vil det normalt være grunn til å legge stor vekt på interne retningslinjer for hvilke gaver en arbeids- eller oppdragstaker har anledning til å motta, eller - dersom slike ikke eksisterer - retningslinjer utarbeidet av næringslivs- eller bransjeorganisasjoner.

Straffelovrådet antar at alminnelige bidrag fra borgerne til politiske partier må anses lovlige. Departementet slutter seg til dette, og tilføyer at heller ikke bidrag som går utover det alminnelige uten videre vil være å anse som utilbørlige.

Særlig om "facilitation payments"

Det er ikke uvanlig at offentlige tjenestemenn i en del land nekter å utføre det arbeidet de er satt til, med mindre de mottar penger for det. Krav om slike ytelser kan i en del tilfeller ha et utpressingsliknende preg, og ytelsene omtales gjerne som "facilitation payments".

Europarådskonvensjonen pålegger konvensjonsstatene å ha straffesanksjoner mot korrupsjon begått av eller overfor utenlandske offentlige tjenestemenn. Verken i selve konvensjonsteksten eller i bestemmelsens forarbeider nevnes "facilitation payments" spesielt. Stater som ønsker å gjøre det til et vilkår for straff at den aktive bestikker har søkt å påvirke tjenestemannen til å handle eller unnlate å handle på en pliktstridig måte, forutsettes imidlertid å avgi en erklæring om dette i henhold til artikkel 36.

Departementet finner det uheldig å avgi en erklæring som nevnt i Europarådskonvensjonen artikkel 36, om at bestikkelser av utenlandske offentlige tjenestemenn bare kan gi grunnlag for straff i Norge dersom tjenestemannen har påtatt seg å opptre pliktstridig. Dette betyr ikke at "facilitation payments" i utlandet alltid gir grunnlag for straff etter forslaget til ny § 276 a. Slike handlinger skal bare være straffbare dersom fordelene som tilbys eller gis den utenlandske offentlige tjenestemannen, er utilbørlig. En del slike betalinger kan ikke karakteriseres som utilbørlige, for eksempel dersom situasjonen bærer preg av utpressing.

Skyldkrav

Europarådskonvensjonen gjelder bare korrupsjonshandlinger som begås forsettlig, og Straffelovrådet har ikke foreslått at uaktsom korrupsjon bør være straffbart. Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om dette spørsmålet.

Departementet kan ikke se at det er grunnlag for å innføre straffebestemmelser som retter seg mot korrupsjons- eller påvirkningshandlinger som begås uaktsomt.

Påtaleregler

Straffelovrådet foreslår at alle former for korrupsjonskriminalitet undergis hovedregelen om offentlig påtale. Rådet mener at dette også bør gjelde ved korrupsjon utenfor offentlig sektor, selv om for eksempel bedrageri og utroskap ikke forfølges med mindre det foreligger begjæring fra fornærmede, eller allmenne hensyn krever påtale.

Ingen av høringsinstansene har merknader til Straffelovrådets forslag til påtaleregler.

Departementet deler Straffelovrådets syn på spørsmålet om valg av påtaleregler, og foreslår at det ikke gjøres unntak fra straffeloven § 77 for noen form for korrupsjonskriminalitet.

Kort om foretaksstraff og beskyttelse av vitner mv.

Departementet antar at reglene om foretaksstraff vil bli anvendt i korrupsjonssaker i den grad det er behov for det, og kan ikke se at det er nødvendig å endre de norske bestemmelsene om foretaksstraff for å sikre gjennomføringen av Norges forpliktelser etter OECD-konvensjonen og Europarådskonvensjonen.

Komiteens merknader

Forslaget til ny straffeloven § 276 a vil etter komiteens mening kunne bli et effektivt middel i kampen mot korrupsjon. Komiteen vil fremheve nødvendigheten av likhet i straffbarhetsvilkår og strafferammer for korrupsjon.

Komiteen er kjent med at korrupsjon innen privat sektor kan utgjøre et stort samfunnsproblem, og etter komiteens syn er dette like straffverdige som korrupsjon innen det offentlige. For å sikre en sunn samfunnsutvikling, et velfungerende marked og like konkurransevilkår, er det også for privat sektor viktig å hindre korrupsjon. Selv om Europarådskonvensjonen på noen punkter tillater begrensninger i straffebud om korrupsjon innen privat sektor, er komiteen enig med Regjeringen i at den foreslåtte bestemmelsen i straffeloven § 276 a ikke bør begrenses til kun å gjelde korrupsjon begått under utøvelse av næringsvirksomhet. Etter komiteens mening kan korrupsjon i anledning stilling, verv eller oppdrag for en privatperson eller en ikke-statlig organisasjon (jf. proposisjonen side 33) være like samfunnsskadelig og klanderverdig, og bør derfor også fanges opp av bestemmelsen.

Ny straffeloven § 276 a legger opp til en utilbørlighetsvurdering. Komiteen vil påpeke at hva som regnes som utilbørlig, vil kunne endres i tråd med samfunnsutviklingen. Komiteen vil likevel presisere at det ikke oppstilles et krav om økonomisk verdi for at noe skal kunne være en utilbørlig fordel. Det forekommer at man må betale for tjenester i utlandet som man egentlig har krav på. Etter komiteens oppfatning skal det mye til for å karakterisere slike ytelser som utilbørlige. Komiteen slutter seg for øvrig til de eksempler og presiseringer som omtales i proposisjonen punkt 5.3.4, og har ingen ytterligere merknader til utformingen av § 276 a.

Komiteen mener det er hensiktsmessig å regulere grov korrupsjon i et eget straffebud; § 276 b, og har ingen merknader til bestemmelsen.

Strafferegler om korrupsjon er blant annet gitt for å sikre viktige samfunnsinteresser. Komiteen er enig i at påtalen bør være offentlig for tilfeller av korrupsjon, uavhengig om handlingen er forøvd mot offentlig eller privat sektor.

6. PÅVIRKNINGSHANDEL

Sammendrag

Begrepet påvirkningshandel er ikke innarbeidet i norsk dagligtale. Frem til i dag har begrepet heller ikke vært brukt i noen utstrekning i norsk strafferettslig terminologi. Utilbørlig påvirkningshandel i Europarådets forstand foreligger når en person som tilhører en beslutningstakers politiske parti, familie eller omgangskrets, eller som av andre årsaker er eller hevder å være i stand til å øve påvirkning på beslutningstakeren, utnytter sin stilling ved å kreve, motta eller akseptere et tilbud om en utilbørlig fordel. Personen som krever, mottar eller akseptere fordelene (påvirkningsagenten), gjør seg skyldig i passiv påvirkningshandel. En person som gir eller tilbyr påvirkningsagenten en utilbørlig fordel, gjør seg skyldig i aktiv påvirkningshandel.

Europarådskonvensjonen pålegger statene å ha straffebestemmelser mot både aktiv og passiv påvirkningshandel.

Straffelovrådet foreslår at Norge forbeholder seg retten til ikke å gjennomføre artikkel 12 fullt ut i norsk rett, slik artikkel 37 åpner for. Begrunnelsen er at det kan være vanskelig å trekke grensen mellom legitim påvirkningsvirksomhet og de straffverdige påvirkningshandlingene artikkel 12 tar sikte på å ramme. Straffelovrådets utkast til ny straffeloven § 276 a fanger opp de fleste former for påvirkningshandel som er beskrevet i artikkel 12. Etter rådets oppfatning er det tvilsomt om det er behov for å kriminalisere påvirkningshandlingene som ligger utenfor forslaget.

I høringsbrevet ba departementet særskilt om høringsinstansenes syn på om artikkel 12 bør gjennomføres fullt ut i norsk rett. Departementet ba også om tilbakemeldinger på hvilken lovteknisk fremgangsmåte som eventuelt bør velges. Mange høringsinstanser deler Straffelovrådets oppfatning om at Norge bør forbeholde seg retten til ikke å gjennomføre Europarådskonvensjonen artikkel 12 fullt ut i norsk rett.

Etter departementets oppfatning fremstår en del påvirkningshandlingene som klart straffverdige. Et straffebud som rammer denne typen atferd, vil kunne gi et viktig signal, og forhåpentligvis kunne bidra til å forebygge nye tilfeller av utilbørlig påvirkningshandel. Om ikke annet må et slikt straffebud antas å bidra til en bevisstgjøring i forhold til disse problemstillingene.

Departementet ser at det kan oppstå vanskelige avgrensningsspørsmål i grenseområdet mellom straffbar og lovlig påvirkningsvirksomhet. Slike grensespørsmål oppstår imidlertid i forhold til en rekke straffebestemmelser. Etter departementets syn vil en reservasjon i forhold til Europarådskonvensjonen artikkel 12 kunne sende et uheldig signal til verdenssamfunnet. Europarådet var klar over at kriminalisering av påvirkningshandel er nytt for mange av med-

lemsstatene, men forsøkte gjennom denne bestemmelsen å bidra med et nytt strafferettslig virkemiddel til bruk i bekjempelsen av korrupsjon. Norge, som ønsker å fremstå som et foregangsland i kampen mot korrupsjon, bør følge opp dette initiativet. Departementet foreslår etter dette å innta en egen bestemmelse om utilbørlig påvirkningshandel i straffeloven § 276 c.

Passiv påvirkningshandel reguleres i departementets forslag til ny straffeloven § 276 c første ledd bokstav a, som setter straff for den som for seg eller andre krever, mottar eller akseptere et tilbud om en utilbørlig fordel for å påvirke utføringen av stilling, verv eller oppdrag. Den som gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel for å påvirke utføringen av stilling, verv eller oppdrag, kan straffes for aktiv påvirkningshandel etter bestemmelsens bokstav b.

Forslaget til ny straffeloven § 276 c går i flere relasjoner lenger enn Europarådskonvensjonen. Viktigst er det at forslaget ikke er begrenset til å gjelde utilbørlig påvirkning av beslutningstakere i offentlig sektor. Etter departementets oppfatning kan det forekomme klart straffverdige former for påvirkningshandel også i tilknytning til stillinger, verv eller oppdrag i private virksomheter og organisasjoner.

En annen forskjell mellom departementets forslag og konvensjonen ligger i at forslaget til ny § 276 c ikke forutsetter at selve påvirkningen må være utilbørlig. En tredje forskjell ligger i at departementets forslag ikke forutsetter at påvirkningsagenten påtar seg å påvirke "beslutningstakingen" til den som søkes påvirket. Det er tilstrekkelig at han eller hun foregir å ha til hensikt å forsøke å "påvirke utføringen av" en annens stilling, verv eller oppdrag, jf. utkastet til ny § 276 c.

Grensen mellom straffbare og ikke straffbare påvirkningshandlingene foreslås trukket ved at straffeloven § 276 c bare rammer "utilbørlige" fordeler. Også i forhold til denne bestemmelsen må utilbørlighetsstandardens nærmere innhold fastlegges av domstolene i tråd med det rådende moralsynet i samfunnet til enhver tid. Departementet antar at det bare vil være aktuelt å reagere med straff overfor klart klanderverdig opptreden.

Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at Straffelovrådet går inn for at Norge forbeholder seg retten til ikke å gjennomføre Europarådskonvensjonen artikkel 12 om påvirkningshandel, fullt ut i norsk rett. Komiteen ser at det kan gi et uheldig signal utad dersom vi gjør en slik reservasjon i henhold til artikkel 12, jf. konvensjonens artikkel 37. I tillegg har komiteen vektlagt at vi ved en reservasjon får et mindre effektivt lovverk enn den standarden Europarådskonven-

sjonen legger opp til. Komiteen støtter derfor forslaget til en ny straffeloven § 276 c.

Komiteen ser at det kan være vanskelig å trekke grensen mellom legitim påvirkningsvirksomhet på den ene side og de straffverdige påvirkningshandlingene på den annen. Selv om kriminalisering av påvirkningshandel er nytt, har problemstillinger om dette eksistert lenge. Etter komiteens syn må det avgjørende i grensedragningen mellom for eksempel legitim lobbyvirksomhet og korrupsjon som regel være om påvirkningsagenten har vært åpen overfor beslutningstakeren om de reelle forhold. Dette må også gjelde påvirkningshandel som skjer mot det private, for eksempel der påvirkningsagenten er gift eller venn med beslutningstaker som leder en veldedig organisasjon som skal fordele penger. Komiteen er derfor enig i Regjeringens utforming og utilbørlighetsvurderinger knyttet til ny straffeloven § 276 c.

7. SIMPEL OG GROV KORRUPSJON. STRAFFERAMMER

Sammendrag

Straffelovrådet foreslår at strafferammen ved simpel korrupsjon settes til tre år. Dette svarer til strafferammen ved andre formuesforbrytelser som tyveri, underslag, bedrageri og utroskap. For grov korrupsjon foreslås en strafferamme på ti år. Det vanlige er at grove formuesforbrytelser straffes med fengsel inntil seks år.

Det er ulike meninger blant høringsinstansene om Straffelovrådets forslag om en øvre strafferamme på ti år ved grov korrupsjon.

Departementet foreslår at strafferammen ved simpel korrupsjon settes til tre år, som foreslått av Straffelovrådet. Departementet viser til Straffelovrådets begrunnelse og til at forslaget på dette punktet har fått bred støtte under høringen. Også strafferammen ved påvirkningshandel foreslås satt til tre år. Departementet foreslår ingen strengere strafferamme for grove påvirkningshandlinger.

Departementet foreslår at strafferammen ved grov korrupsjon settes til ti år. Forslaget innebærer at foreldelsesfristen blir fem år ved simpel korrupsjon og påvirkningshandel, og ti år ved grov korrupsjon. Norsk straffelovgivning bringes med dette i samsvar med kravene i OECD-konvensjonen samt Europarådskonvensjonen. Etter departementets syn bør bestemmelsen om grov korrupsjon plasseres i et eget straffebud § 276 b.

Ved dette åpnes det også for kommunikasjonsavlytting ved skjellig grunn til mistanke om grov korrupsjon, selv om det ikke foreligger indikasjoner på at korrupsjonen er utøvet som ledd i organisert kriminalitet. Bruk av kommunikasjonskontroll kan i enkelte tilfeller være nødvendig for å avdekke grov kor-

rupsjon. Etter departementets syn vil en slik metodebruk også være forsvarlig.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at strafferammen for simpel korrupsjon og påvirkningshandel er foreslått til 3 år. Komiteen anser at dette er fornuftig, sett hen til strafferammen for andre formuesforbrytelser, for eksempel tyveri i straffeloven § 257.

Komiteen viser videre til at strafferammen ved ny straffeloven § 276 b er foreslått til 10 år. Etter komiteens syn kan dette i utgangspunktet virke strengt, blant annet fordi andre grove formuesforbrytelser straffes med inntil 6 år. Når komiteen likevel støtter forslaget om 10 år, er det fordi korrupsjon i større grad rammer vitale samfunnsinteresser. Grov korrupsjon vil etter komiteens mening dessuten være mer straffverdig og mer samfunnsskadelig enn grovt underslag og tyveri.

Siden korrupsjon alltid vil være en virksomhet som må foregå i det skjulte, kreves det etter komiteens syn at det tillates brukt ekstraordinære etterforskningsmetoder. Komiteen har også merket seg ØKOKRIMs høringsuttalelse som sier at kommunikasjonskontroll i enkelte tilfeller vil "være eneste etterforskningsmetode som kan avklare den mistanke som foreligger eller sikre nødvendige bevis". Kommunikasjonsavlytting bør, som Regjeringen foreslår, etter komiteens mening derfor tillates når noen med skjellig grunn kan mistenkes for grov korrupsjon eller forsøk på dette.

Komiteen har merket seg forslaget fra Borgarting lagmannsrett om å utvide anvendelsesområdet for unntaksregelen i straffeprosessloven § 352 annet ledd. Korrupsjonssaker vil ofte være kompliserte og preget av en omfattende dokumentasjon, blant annet om regnskapsforhold. Komiteen ser at dette kan gjøre korrupsjonssaker lite egnet for behandling med lagrette (jury). Komiteen ber derfor Regjeringen vurdere en utvidelse av straffeprosessloven § 352 annet ledd til også å omfatte saker vedrørende korrupsjon, og ber den melde tilbake til Stortinget i forbindelse med den gjennomgang av juryordningen som Stortinget tidligere har bedt om.

8. STRAFFEBUDENES STEDLIGE VIRKEOMRÅDE OG ANVENDELSE PÅ FORHOLD SOM INVOLVERER PERSONER MED STILLING, VERV ELLER OPPDRAG I UTLANDET

Sammendrag

Straffelovrådets forslag til ny § 276 a vil komme til anvendelse også på handlinger som er begått i utlandet av norske borgere eller personer hjemmehørende i Norge. For at bestemmelsen også skal kunne

anvendes på forhold begått av utlendinger i utlandet, uten hensyn til om handlingen er straffbar etter det lands rett i hvilket den er foretatt, foreslår Straffelovrådet en endring i straffeloven § 12 første ledd nr. 4 bokstav a.

Departementet tiltrer Straffelovrådets forslag om å endre straffeloven § 12 første ledd nr. 4 bokstav a. Etter departementets syn er det ikke behov for ytterligere lovendringer for å sikre oppfyllelsen av Norges forpliktelser etter OECD-konvensjonen, Europaråds-konvensjonen og tilleggsprotokollen, for så vidt gjelder spørsmål om jurisdiksjon.

Komiteens merknader

Komiteen støtter forslaget til endringer i § 12 første ledd nr 4 bokstav a som følge av de nye bestemmelsene.

9. OPPHEVELSE AV OG ENDRINGER I ANDRE BESTEMMELSER

Sammendrag

Departementet legger til grunn at straffeloven §§ 112, 113, 114, 287 og 373 nr. 1 vil være overflødig ved siden av de foreslåtte generelle korrupsjonsbestemmelsene i §§ 276 a og 276 b, og foreslår at bestemmelsene oppheves. I tilknytning til arbeidet med ny straffelov har Straffelovkommisjonen gitt uttrykk for at det heller ikke er behov for å videreføre straffebudene nedfelt i straffeloven § 373 nr. 2 og 3. Departementet finner det imidlertid ikke naturlig å oppheve straffeloven § 373 i sin helhet i tilknytning til dette lovarbeidet.

Trusselalternativet i straffeloven § 128 kan ha selvstendig betydning ved siden av de nye straffebestemmelsene mot korrupsjon. Denne delen av straffebudet kan også anvendes i konkurrans med straffeloven §§ 222 og 227, idet den fanger opp det straffverdige som ligger i at trusselen rettes mot en offentlig tjenestemann. Departementet tiltrer derfor forslaget fra Dommerforeningen og Agder lagmannsrett om å stryke ordene "eller ved Ydelse af eller Tilsagn om Fordele" i straffeloven § 128 første ledd, fremfor å oppheve bestemmelsen i sin helhet.

Komiteens merknader

Komiteen støtter forslagene om oppheving og endring i andre bestemmelser, herunder å oppheve § 405 b og markedsføringslovens § 6 som selvstendige straffehjemler.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg forslaget fra Fremskrittspartiet om endringer i straffeloven §§ 127 og 128. Flertallet er også bekymret for at of-

fentlige tjenestemenn og deres familier i større grad utsettes for overgrep, og tar derfor problemet på alvor. Flertallet sier seg derfor enige med intensjonen i forslaget fra Fremskrittspartiet, men vil imidlertid komme tilbake til dette spørsmålet i forbindelse med ny straffelov som skal fremmes i inneværende stortingsperiode.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet registrerer at straffelovens § 128 nå blir en ren bestemmelse om trusler mot offentlig tjenestemann. Disse medlemmer registrerer at vold og trusler mot offentlige tjenestemenn er et stadig større og mer alvorlig problem. Både blant ungdom og kriminelle gjenger har trusler blitt mer vanlig, og truslene blir stadig grovere. Det å true noen på liv og helse er alvorlig. Disse medlemmer ser at trusler ofte også representerer det første skrittet til å faktisk utøve vold. Vi ser stadig resultatet av volden blant gjenger og fra personer som driver med torpedovirksomhet og lignende. Slik sett er det grunn til å ta trusler om slik vold mer alvorlig.

Disse medlemmer finner det underlig at man ønsker å straffe trusler mot offentlig tjenestemann langt mindre enn det å tilby en sum penger for samme handling. Dersom straffeloven skal være en moralsk rettesnor for samfunnets borgere, vil det si at man ser det som mindre umoralsk å true en person til å gjøre eller unnlate noe enn å forsøke å betale noen for det samme.

Disse medlemmer ser at denne bestemmelsen også har en annen viktig side; nemlig forholdene for politiet som offentlig tjenestemann. Man har i den senere tid i større grad registrert at polititjenestemenn blitt utsatt for alvorlige trusler. Truslene har i stor grad også rammet familiemedlemmer av polititjenestemenn, inklusive barn. Tjenestemenn og deres familie har blitt utsatt for mordbrann, sabotasje, skadeverk og forfølgelse. Flere tjenestemenn lever således i konstant frykt for seg og sin familie. Dette er ingen holdbar arbeidssituasjon for politiet, eller den enkelte tjenestemann.

Disse medlemmer registrerer en generell utvikling i samfunnet hvor respekten for politiet har sunket. I dag ser man tendenser til at når politiet kommer på stedet, blir de oftere møtt med sjikaner, vold og trusler. Denne utviklingen med stadig mindre respekt for politiet er svært uheldig. Disse medlemmer mener vold og trusler mot politiet og andre offentlige tjenestemenn bør være en meget alvorlig sak. Disse medlemmer mener videre at en minstestraft vil virke preventivt og i stor grad bidra til å gjenoppbygge respekten for politiet. Det å gjenopprette respekten for politiet er viktig også i et vidt kriminalpolitisk perspektiv.

Disse medlemmer mener det ikke kan være mindre straffverdig å bruke trusler for å oppnå noe enn å betale penger for å oppnå noe. Disse medlemmer mener at det er helt nødvendig å se sammenhengen med straffeloven §§ 128 og 127 når man nå endrer korrupsjonslovgivningen. I så måte er det nødvendig å samkjøre straffenivået mellom det å true noen til noe og betale noen for det samme, samt vold mot offentlig tjenestemann. Disse medlemmer ønsker derfor at man øker strafferammene for vold og trusler mot offentlig tjenestemann som følger: strafferammen i straffeloven § 127 første straffealternativ økes til fengsel i 10 år, og annet straffealternativ til fengsel i 15 år. Minstestrafen for vold mot offentlig tjenestemann etter § 127 blir satt til fengsel 6 måneder. I straffeloven § 128 settes straffen til minimum fengsel i 6 måneder og maksimalt 10 år. Videre inn tas samme reservasjon som i straffeloven § 127 annet ledd.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Straffeloven § 127 skal lyde:

Den, som ved Vold søger at formaa en offentlig Tjenestemand til at foretage eller undlade en Tjenestehandling eller at hindre ham under en saadan, eller som medvirker hertil, straffes med Fængsel indtil 10 Aar, og minimum Fængsel i 6 Maaneder. Dersom han tidligere er straffet for en Forbrydelse af voldsom Art, eller han udfører Forbrydelsen i Forening med nogen anden kan vedkommende straffes med fængsel i indtil 15 Aar.

Har Tjenestemanden ved utilbørligt Forhold givet Anledning til Forbrydelsen, anvendes Bøder eller Fængsel indtil 2 Aar.

Som offentlige Tjenestemænd ansees her ogsaa ved Jernbanerne ansatte Betjente, militære Vagter samt enhver, som efter Opfordring eller pligtmæssig yder en offentlig Tjenestemand Bistand.

I Tilfælde af Gjensidighed kan Kongen bestemme, at ovenstaaende Straffe ogsaa finder Anvendelse paa Forbrydelser mod andet Lands offentlige Myn-dighed."

"Straffeloven § 128 første og annet ledd skal lyde:

Den, som ved Trusler søger at formaa en offentlig Tjenestemand til uretmæssig at foretage eller undlade en Tjenestehandling, eller som medvirker hertil, straffes med Fængsel i indtil 10 Aar, og minimum Fængsel i 6 Maaneder.

Har Tjenestemanden ved utilbørligt Forhold givet Anledning til Forbrydelsen, anvendes Bøder eller Fængsel indtil 2 Aar.

Nåværende annet og tredje ledd blir tredje og fjerde ledd."

10. ADGANGEN TIL BRUK AV EKSTRAORDINÆRE ETTERFORSKNINGSMETODER

I straffeprosessloven åpnes det for at retten ved kjennelse kan gi politiet tillatelse til å foreta kommunikasjonsavlytting når noen med skjellig grunn kan mistenkes for en handling eller forsøk på en handling som etter loven kan medføre straff av fengsel i ti år eller mer. En strafferamme på ti år ved grov korrupsjon vil følgelig innebære en åpning for kommunikasjonsavlytting i slike saker. Straffelovrådet peker på at behovet for slike etterforskningsmetoder er særlig fremtredende ved forbrytelser begått av organiserte, lukkede, kriminelle miljøer, samt ved såkalt "offerløs" kriminalitet, hvor det ikke er noen privat fornærmet som kan bidra til sakens oppklaring. Etter Straffelovrådets oppfatning slår de nevnte hensyn inn med tyngde i grove korrupsjonssaker.

Bortsett fra Hordaland statsadvokatembeter har ingen av høringsinstansene innvendinger mot at det åpnes for kommunikasjonsavlytting ved mistanke om grov korrupsjonskriminalitet.

Departementet er i likhet med Straffelovrådet kommet til at kommunikasjonsavlytting bør tillates når noen med skjellig grunn kan mistenkes for grov korrupsjon eller forsøk på dette. Dette oppnås ved den foreslåtte strafferammen på ti år ved grov korrupsjon.

Departementet finner ikke grunn til å ta stilling til bruken av andre ekstraordinære etterforskningsmetoder ved etterforskning av korrupsjonskriminalitet i tilknytning til dette lovarbeidet.

11. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

De foreslåtte lovtiltakene mot korrupsjon, og særlig forslaget om å åpne for kommunikasjonsavlytting ved mistanke om grov korrupsjon, vil trolig medføre en viss økning i antallet korrupsjonssaker som bringes inn for norske domstoler. Lovtiltakene antas også å bidra til å fremme internasjonalt samarbeid på dette området, blant annet ved at utlevering av lovovertredere gjøres enklere. Dette vil samlet gi et visst merarbeid for aktørene i straffesaker.

Den økte strafferammen antas å føre til at det utmåles strengere straffer enn før for korrupsjon. Dette vil medføre en viss merbelastning også for kriminalomsorgen.

Samtidig er det grunn til å tro at de nye og strengere straffebudene mot korrupsjon vil ha en viss preventiv effekt, og på denne måten kunne bidra til å redusere omfanget av korrupsjon i Norge, eller i det minste å bidra til at problemet ikke vokser i omfang. Utover dette antas forslaget ikke å få nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

12. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet

I straffeloven gjøres følgende endringer:

§ 127 skal lyde:

Den, som ved Vold søger at formaa en offentlig Tjenestemand til at foretage eller undlade en Tjenestehandling eller at hindre ham under en saadan, eller som medvirker hertil, straffes med Fængsel indtil 10 Aar, og minimum Fængsel i 6 Maaneder. Dersom han tidligere er straffet for en Forbrydelse af voldsom Art, eller han udfører Forbrydelsen i Forening med nogen anden kan vedkommende straffes med fængsel i indtil 15 Aar.

Har Tjenestemanden ved utilbørligt Forhold givet Anledning til Forbrydelsen, anvendes Bøder eller Fængsel indtil 2 Aar.

Som offentlige Tjenestemænd ansees her ogsaa ved Jernbanerne ansatte Betjente, militære Vagter samt enhver, som efter Opfordring eller pligtmæssig yder en offentlig Tjenestemand Bistand.

I Tilfælde af Gjensidighed kan Kongen bestemme, at ovenstaaende Straffe ogsaa finder Anvendelse paa Forbrydelser mod andet Lands offentlige Myn-dighed.

§ 128 første og annet ledd skal lyde:

Den, som ved Trusler søger at formaa en offentlig Tjenestemand til uretmæssig at foretage eller undlade en Tjenestehandling, eller som medvirker hertil, straffes med Fængsel i indtil 10 Aar, og minimum Fængsel i 6 Maaneder.

Har Tjenestemanden ved utilbørligt Forhold givet Anledning til Forbrydelsen, anvendes Bøder eller Fængsel indtil 2 Aar.

Nåværende annet og tredje ledd blir tredje og fjerde ledd.

13. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i straffeloven mv.
(straffebud mot korrupsjon)

I

I straffeloven 22. mai 1902 nr. 10 gjøres følgende endringer:

I § 12 første ledd nr. 4 bokstav a skal henvisningen til paragraf 276 endres til 276 til 276 c.

§§ 112-114 oppheves.

§ 128 første ledd skal lyde:

Den, som ved *Trusler* søker at formaa en offentlig Tjenestemand til uretmæssig at foretage eller undlade en Tjenestehandling, eller som medvirker hertil, straffes med Bøder eller med Fængsel indtil 1 Aar.

Overskriften i kapittel 26 skal lyde:

26. kapittel. Bedrageri, utroskap og korrupsjon.

§ 275 tredje ledd skal lyde:

Straff etter denne paragraf kommer ikke til anvendelse ved handling som går inn under § 255, jf. § 256 eller § 276 a, jf. § 276 b.

Ny § 276 a skal lyde:

For korrupsjon straffes den som

- a) *for seg eller andre krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag, eller*
- b) *gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag.*

Med stilling, verv eller oppdrag i første ledd menes ogsaa stilling, verv eller oppdrag i utlandet.

Straffen for korrupsjon er bøter eller fengsel inntil 3 år. Medvirkning straffes på samme måte.

Ny § 276 b skal lyde:

Grov korrupsjon straffes med fengsel inntil 10 år. Medvirkning straffes på samme måte.

Ved avgjørelsen av om korrupsjonen er grov skal det blant annet legges vekt på om handlingen er forøvd av eller overfor en offentlig tjenestemann eller noen annen ved brudd på den særlige tillit som følger med hans stilling, verv eller oppdrag, om den har gitt betydelig økonomisk fordel, om det forelå risiko for betydelig skade av økonomisk eller annen art, eller om det er registrert uriktige regnskapsopplysninger, utarbeidet uriktig regnskapsdokumentasjon eller uriktig årsregnskap.

Ny § 276 c skal lyde:

For påvirkningshandel straffes den som

- a) *for seg eller andre krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel for å påvirke utføringen av stilling, verv eller oppdrag, eller*
- b) *gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel for å påvirke utføringen av stilling, verv eller oppdrag.*

Med stilling, verv eller oppdrag i første ledd menes ogsaa stilling, verv eller oppdrag i utlandet.

Straffen for påvirkningshandel er bøter eller fengsel inntil 3 år. Medvirkning straffes på samme måte.

§ 287 oppheves.

§ 373 nr. 1 oppheves. Nåværende nr. 2 og 3 blir henholdsvis nr. 1 og 2.

§ 405 b oppheves.

II

I militær straffelov 22. mai 1902 nr. 13 gjøres denne endringen:

§ 63 skal lyde:

Krigsmand, som forbryder sig paa saadan Maade som i den almindelige Straffelovs § 276 a, jf. § 276 b omhandlet, straffes saaledes som der bestemt, dog saa, at Arrest træder istedenfor Bøder.

III

I markedsføringsloven 16. juni 1972 nr. 47 oppheves § 6.

IV

I lov 15. juni 2001 nr. 65 om gjennomføring i norsk rett av Den internasjonale straffedomstols vedtekter 17. juli 1998 (Roma-vedtektene) oppheves § 12 tredje ledd.

Nåværende fjerde ledd blir nytt tredje ledd.

V

Loven trer i kraft straks.

Oslo, i justiskomiteen, den 3. juni 2003

Trond Helleland
leder

Carsten Dybevig
ordfører